

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

לשבת קדש פרשת האזינו תשע"ו

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

נזיר - ל"ה

1. ר' אלעזר בן עזריה שכבר דרש מהפסוק 'מחרצנים ועד זג' שצריך שיאכל שני חרצנים וזג - כיצד ידרוש כרבנן את הכלל ופרט וכלל?

א. אכן סבר כר' אליעזר שדרש ב'מיעוט וריבוי' ולא דרש כלל את הכלל האחרון.

ב. אי בעית אימא - סבר כרבנן, ומכך ש'מחרצנים ועד זג' לא נכתב עם כל הפרטים קודם הכלל, אפשר לדרוש את שני העניינים.

ואין לומר - שהפסוק בא ללמד רק דרשת פרט וכלל ופרט, שא"כ היה צריך לכתוב שניהם ברבים או ביחיד.

2. רבי אלעזר לעיל שדרש הפסוקים ב'מיעוט וריבה', מנין לו שדורשים 'פרט וכלל ופרט'?

א. ר' אבהו - בדיני שומר שכר - וכי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה - פרט, וכל בהמה - כלל, לשמור - חזר ופרט,

אי אתה דן אלא כעין הפרט - חיות שאפשר לשמור עליהם למעט דובים ואריות. [עי"פ המפרש ועי' תוס']

ב. רבא - ואם מן - פרט, הצאן - כלל, כבשים ועזים - חזר ופרט.

אי אתה דן אלא כעין הפרט - וחלק מהצאן לא ראויים להקרבה.

ג. רב יהודה מדיסקרתא - אפשר ללמוד זאת כבר מהפרשה הראשונה - מן - פרט, הבהמה - כלל, בקר וצאן - חזר ופרט,

אי אתה דן אלא כעין הפרט - ונתמעט חיה מקרבן.

אמנם רבא לא דרש משם כיון שסבר ש'מן' אינו מיעוט לחיה, כיון שחיה בכלל בהמה וכאילו כתובה מפורש.

[ורב יהודה מדיסקרתא סבר שבפסוק זה אין לומר שחיה בכלל בהמה, כיון שכתוב בפרט האחרון בקר וצאן]

3. לרבנן שלמדו ב'כלל ופרט וכלל' מה המקור לזה בתורה?

בענין מעשר שני - ונתת הכסף בכל אשר תאווה נפשך - כלל, בבקר ובצאן וביין ובשכר - פרט, ובכל אשר תשאלך נפשך - חזר וכלל,

אי אתה דן אלא כעין הפרט - מה הפרט הבקר והצאן מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע, [שגדלים מעשב הארץ], אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע,

וכגון עופות, ונתמעטו דגים מים ומלח.

4. אלו מדות הגמרא מפרשת את טעמן ואת החילוקים שביניהם?

א. כלל ופרט וכלל - אם לא היה נכתב הכלל האחרון, היינו לומדים 'כלל ופרט' שאין בכלל אלא מה שבפרט, ולא כל הדומה לפרט.

ב. פרט וכלל ופרט - אם לא היה נכתב הפרט האחרון, היינו לומדים 'פרט וכלל' שהכלל מוסיף על הפרט ומרבה הכל.

ג. שני הלימודים הללו באים ללמד 'כעין הפרט' והחילוק ביניהם:

'כלל ופרט וכלל' - מדמים אפילו מה שדומה לפרט בצד אחד.

'פרט וכלל ופרט' - מדמים רק את הדומה בשני צדדים.

ד. החילוק שבין פרט וכלל למיעוט וריבה - מ'פרט וכלל' מרבים שנזיר חייב אפילו על עליון ולולבין, ומ'מיעוט וריבה' - לולבין כן, עליון לא.